I.

(Zakonodavni akti)

ODLUKE

ODLUKA (EU) 2023/936 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
od 10. svibnja 2023.
o Europskoj godini vještina

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 149.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ([1]),

nakon savjetovanja s Odborom regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ([2]),

budući da:

(1) Kvalificirana radna snaga ključna je za osiguravanje socijalno poštene i pravedne zelene i digitalne tranzicije te za jačanje održive konkurentnosti i otpornosti Unije na negativne vanjske šokove, kao što su pandemija bolesti COVID-19 ili posljedice agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine. Primjerenije i prikladnije vještine otvaraju nove mogućnosti i osnažuju pojedince da u potpunosti sudjeluju na tržištu rada, u društvu i demokraciji, iskorištavaju mogućnosti zelene i digitalne tranzicije i ostvaruju svoja prava.

(2) Poslodavci u cijeloj Uniji izvješćuju da teško pronalaze radnike s potrebnim vještinama. Europsko nadzorno tijelo za rad u svojem izvješću naslovljenom *Report on labour shortages and surpluses* (Izvješće o nedostatku i višku radne snage) i Agencija Europske unije za kibersigurnost u svojem izvješću naslovljenom *Cybersecurity skills development in the EU* (Razvoj vještina za kibersigurnost u EU-u) utvrdili su da je u 28 zanimanja u 2021. nedostajalo vještina, među kojima su zanimanja u zdravstvenom, ugostiteljskom, građevinskom i uslužnom sektoru, te su utvrdili da nedostaje stručnjaka za IT i sigurnost, osobito stručnjaka za kibersigurnost, te radnika s obrazovanjem u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike. Manjak radnika s odgovarajućim vještinama sve je veća prepreka uspješnoj zelenoj i digitalnoj tranziciji. Nedostatak radne snage u nekim slučajevima može biti i posljedica neprivlačnih radnih mjesta i loših radnih uvjeta. Rješavanje tih problema ponudom kvalitetnih radnih mjesta i politikama zadržavanja važno je za tržište rada koje dobro funkcionira. U mnogim državama članicama očekuje se da će starenje stanovništva u sljedećih deset godina ubrzati odlaskom „baby boom" generacije u mirovinu, zbog čega raste potreba za iskorištavanjem punog potencijala svih odraslih osoba u radno aktivnoj dobi, bez obzira na njihovo podrijetlo, stalnim ulaganjima u njihove vještine te aktiviranjem većeg broja ljudi, posebno žena i mladih i posebice onih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (skupina NEET) i koji se suočavaju sa specifičnim izazovima koji ometaju njihovo sudjelovanje na tržištu rada. Učinkovite i sveobuhvatne

([1]) SL C 100, 16.3.2023., str. 123.
([2]) Stajalište Europskog parlamenta od 30. ožujka 2023. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 24. travnja 2023.

strategije za vještine, veći pristup mogućnostima za obrazovanje i osposobljavanje skupina u nepovoljnom položaju te borba protiv stereotipa, posebno rodnih stereotipa, doprinijeli bi povećanju zaposlenosti i smanjenju nedostatka vještina. Kako bi se osigurala socijalno poštena i uključiva tranzicija, takve se mjere mogu dopuniti rješenjima za osobe koje se ne mogu prekvalificirati ni usavršiti.

(3) Raspoloživost kvalificiranog osoblja i iskusnih rukovoditelja, koji imaju ključnu ulogu u održivom rastu Unije, i dalje je najozbiljniji problem za četvrtinu od 25 milijuna malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) u Uniji, koji su okosnica gospodarstva i blagostanja Unije, čine 99 % svih poduzeća i zapošljavaju 83 milijuna ljudi. U Komunikaciji Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenoj „Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu” potvrđuje se ključna uloga MSP-ova za konkurentnost i blagostanje u Uniji.

(4) Nedostatak odgovarajuće kvalificirane radne snage i niska stopa sudjelovanja odraslih osoba u radno aktivnoj dobi u aktivnostima osposobljavanja smanjuju mogućnosti na tržištu rada i dovode do socijalnih i gospodarskih nejednakosti koje predstavljaju znatan izazov za Uniju. Nedostatak odgovarajuće kvalificirane radne snage i niska stopa sudjelovanja u aktivnostima osposobljavanja također upućuju na znatan neiskorišteni potencijal prekvalifikacije i usavršavanja kako bi se pomoglo ublažiti sve veći nedostatak radne snage u sektorima kao što su proizvodnja i usluge, a posebno u gospodarskim djelatnostima povezanima s ugostiteljstvom i proizvodnjom računalne i elektroničke opreme te u sektoru skrbi. Međutim, sudjelovanje u obrazovanju odraslih u Uniji zadnjih deset godina stagnira, a 21 država članica nije ostvarila cilj utvrđen na razini Unije za 2020. Za mnoge odrasle osobe u radno aktivnoj dobi, kao što su one u netipičnim oblicima rada, zaposlenici MSP-ova, nezaposlene, neaktivne ili niskokvalificirane osobe, mogućnosti za razvoj vještina prečesto su nedostupne. Brojnije mogućnosti prekvalifikacije i usavršavanja za te skupine i za sve odrasle osobe u radno aktivnoj dobi doprinijele bi ostvarenju Unijina cilja stope zaposlenosti od 78 % za odrasle u dobi između 20 godina i 64 godine za koje je stopa zaposlenosti u 2021. iznosila 73,1 %. Potrebni su dodatni napori kako bi se pružila djelotvorna potpora odraslim osobama s niskom razinom vještina i nezaposlenim osobama u skladu s preporukama Vijeća od 19. prosinca 2016. o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle ([3]) i od 15. veljače 2016. o integriranju dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada ([4]).

(5) U prvom načelu europskog stupa socijalnih prava („stup”) navodi se da svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno ući na tržište rada. Četvrto načelo stupa odnosi se na aktivnu potporu zapošljavanju kako bi se zaštitilo pravo svih osoba na pravovremenu i prilagođenu pomoć u poboljšavanju izgleda za zapošljavanje ili samozapošljavanje, što uključuje pravo na potporu pri osposobljavanju i prekvalifikaciji. U petom načelu stupa o sigurnom i prilagodljivom zaposlenju navodi se da radnici, bez obzira na vrstu i trajanje radnog odnosa, imaju pravo na pravedno i jednako postupanje u pogledu radnih uvjeta, pristupa socijalnoj zaštiti i osposobljavanja. U članku 14. stavku 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”) navodi se da svatko ima pravo na obrazovanje i pristup strukovnom i trajnom osposobljavanju.

(6) U trećem načelu stupa ističe se da svi, bez obzira na spol, rasnu ili etničku pripadnost, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju, imaju pravo na jednako postupanje i jednake mogućnosti, među ostalim u pogledu zapošljavanja, obrazovanja i osposobljavanja. Europsku godinu vještina trebalo bi provesti na način koji je uključiv i kojim se aktivno promiče jednakost za sve. U Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava koji je Komisija donijela u svojoj Komunikaciji od 4. ožujka 2021. ističe se da je većim uključivanjem na tržište rada skupina koje su trenutačno podzastupljene moguće doprinijeti uključivijem rastu zaposlenosti.

([3]) SL C 484, 24.12.2016., str. 1.
([4]) SL C 67, 20.2.2016., str. 1.

(7) U Komunikaciji Komisije od 1. srpnja 2020. naslovljenoj „Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost” („Program vještina za Europu”) poziva se na revoluciju vještina kako bi se osigurao oporavak gospodarstva, ojačala konkurentnost Europe na globalnoj razini i socijalna pravednost te kako bi zelena i digitalna tranzicija svima otvorile mogućnosti. Programom vještina za Europu nastoji se potaknuti kolektivno djelovanje u području vještina, osigurati da sadržaj osposobljavanja bude u skladu s potrebama tržišta rada koje se mijenjaju i bolje povezati mogućnosti osposobljavanja s ambicijama ljudi kako bi se potaknulo korištenje takvih mogućnosti osposobljavanja stanovništva u radno aktivnoj dobi. Europski parlament pozdravio je ciljeve i mjere Programa vještina za Europu u svojoj rezoluciji od 11. veljače 2021. ([5])

(8) Europsko vijeće u svojim je zaključcima 25. lipnja 2021. pozdravilo glavne ciljeve Unije iz Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava, u skladu s Izjavom iz Porta od 8. svibnja 2021., pozdravljajući time ambiciju da se do 2030. osigura stopa zaposlenosti od barem 78 % i da najmanje 60 % svih odraslih osoba svake godine sudjeluje u osposobljavanju.

(9) Predsjednica Komisije je 14. rujna 2022. u svojem govoru o stanju Unije najavila da će Komisija predložiti da 2023. bude Europska godina vještina. Istaknula je problem nedostatka radne snage u određenim sektorima i naglasila da je važno ulagati u stručno obrazovanje i usavršavanje. Naglasila je i da privlačenje odgovarajućih vještina u Uniju mora biti dio rješenja, koje treba podržati ubrzavanjem i olakšavanjem priznavanja kvalifikacija državljana trećih zemalja. Europskom godinom vještina Komisija nastoji dati dodatan zamah i poticaj provedbi mnogih mjera koje je već poduzela kako bi ojačala prekvalifikaciju i usavršavanje u Uniji radi rješavanja problema nedostatka radne snage. Europskom godinom vještina namjerava se, putem prekvalifikacije i usavršavanja, pružati potporu održivom rastu socijalnog tržišnog gospodarstva Unije u cilju povećanja njegove konkurentnosti i doprinosa otvaranju kvalitetnih radnih mjesta.

(10) Predsjednica Komisije je 15. rujna 2021. u svojem govoru o stanju Unije najavila pokretanje strukturiranog dijaloga na najvišoj razini radi jačanja obveza u području digitalnih vještina i obrazovanja. Države članice imenovale su nacionalne koordinatore za taj proces. Europska godina vještina temelji se na tom procesu strukturiranog dijaloga i širi njegov opseg djelovanja u skladu s ciljevima ove Odluke.

(11) Europska godina vještina slijedi nakon Europske godine mladih 2022., čiji je cilj bio u razdoblju nakon pandemije bolesti COVID-19 osnažiti mlade, među ostalim one s manje mogućnosti, odati im priznanje, pružiti im potporu i s njima surađivati kako bi se ostvario dugoročni pozitivan učinak na mlade. U Europskoj godini mladih 2022. naglašeno je koliko su vještine važne da bi mladi pronašli kvalitetna radna mjesta i da bi se proširile njihove mogućnosti zapošljavanja.

(12) Promicanjem prekvalifikacije i usavršavanja kao načina razmišljanja diljem Unije Europska godina vještina može imati širi pozitivan učinak na društvo i demokraciju jer kvalificiranija radna snaga znači i aktivnije i angažiranije građane. Prekvalifikacijom i usavršavanjem radnici stječu vještine koje su im potrebne kako bi iskoristili kvalitetnije mogućnosti zapošljavanja, povećali svoju dobrobit na radnom mjestu i napredovali u osobnom i profesionalnom razvoju te se istodobno povećava konkurentnost gospodarstva i doprinosi otvaranju kvalitetnih radnih mjesta.

(13) S obzirom na to da poslodavci, radnici, predstavnici poslodavaca i radnika, nacionalni, europski i međunarodni socijalni partneri, gospodarske komore i drugi dionici najbolje znaju koje su vještine potrebne u njihovim industrijskim ekosustavima, jačanje njihova kolektivnog djelovanja u pogledu razvoja vještina mora biti dio rješenja. Socijalni dijalog stoga ima važnu ulogu u predviđanju potreba za vještinama na tržištu rada. Pakt za vještine, koji je Komisija pokrenula 2020. kao prvu mjeru u okviru Programa vještina za Europu, okuplja poslodavce, socijalne partnere, pružatelje usluga obrazovanja i osposobljavanja, javne službe za zapošljavanje i druge ključne dionike u području vještina, iz privatnog i javnog sektora. Dosad je paktu za vještine pristupilo više od 700 organizacija te je uspostavljeno 12 velikih partnerstava obuhvaćenih paktom u strateškim sektorima, uz obećanje da će promicati šest milijuna mogućnosti za osposobljavanje. Članovi pakta za vještine ostvaruju koristi od namjenskih usluga radi postizanja opipljivih rezultata. Važne su i regionalna i lokalna dimenzija, posebno u pograničnim regijama, u kojima su za pronalaženje radnika s odgovarajućim vještinama potrebne ciljane mjere kako bi se poduprla

([5]) SL C 465, 17.11.2021., str. 110.

djelotvorna prekogranična tržišta rada. Slično tomu, područja u nepovoljnom položaju i udaljena područja, uključujući najudaljenije regije, suočavaju se s posebnim problemima jer je pristup tržištu rada te mogućnostima prekvalifikacije i usavršavanja ograničen.

(14) U Rezoluciji Vijeća od 26. veljače 2021. o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.) ([6]) kao jedan od strateških prioriteta okvira utvrđuje se „ostvarivanje cjeloživotnog učenja i mobilnosti za sve" te se utvrđuju i konkretne aktivnosti usmjerene na stjecanje ili ažuriranje vještina, odnosno na prekvalifikaciju i usavršavanje tijekom radnog vijeka.

(15) Preporuke Vijeća od 16. lipnja 2022. o individualnim računima za učenje ([7]) i o europskom pristupu mikrokvalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost ([8]) pomažu ljudima da fleksibilnije i ciljano započnu i nastave s učenjem. U Rezoluciji Vijeća od 29. studenoga 2021. o novom europskom programu za obrazovanje odraslih za razdoblje 2021. – 2030. ([9]) promiču se mogućnosti formalnog, neformalnog i informalnog učenja kojima se omogućuje pružanje svih potrebnih znanja, vještina i kompetencija za stvaranje uključive, održive, socijalno pravedne i otpornije Unije. U njoj se obrazovanje odraslih naglašava kao važan dio cjeloživotnog učenja. Učenje, kvalitetno profesionalno usmjeravanje i mogućnosti za samoprocjenu u vezi s vještinama među mjerama su koje su potrebne kako bi se ljudima pružila potpora na njihovu putu učenja.

(16) Ojačanim aktivnim politikama tržišta rada koje se promiču u Preporuci Komisije od 4. ožujka 2021. o učinkovitoj aktivnoj potpori zapošljavanju nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (EASE) ([10]) nastoji se poduprijeti prelazak s jednog radnog mjesta na drugo nakon oporavka od krize uzrokovane bolešću COVID-19 i bolje usklađivanje vještina sa zahtjevima na tržištu rada, uz potporu službi za zapošljavanje s dovoljno administrativnog kapaciteta.

(17) U Preporuci Vijeća od 24. studenoga 2020. o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost ([11]) podupire se modernizacija sustava SOO-a kako bi mladi i odrasli stekli znanje, vještine i kompetencije potrebne za napredovanje na tržištu rada koje se mijenja i u društvu, kako bi upravljali oporavkom i pravednom tranzicijom prema zelenom i digitalnom gospodarstvu u doba demografskih promjena i tijekom svih gospodarskih ciklusa. Njome se SOO promiče kao potencijalni pokretač inovacija i rasta, koji se brzo prilagođava promjenama na tržištu rada, pružajući vještine koje su potrebne za deficitarna zanimanja i potičući uključivost i jednake mogućnosti. Ključno je povećati privlačnost SOO-a putem komunikacijskih i informativnih kampanja, centara strukovne izvrsnosti, posebnih ekosustava za SOO te natjecanja u vještinama, kao što je Euroskills.

(18) Vještine za zelenu tranziciju te prekvalifikacija i usavršavanje radne snage bit će potrebni u kontekstu prelaska na moderno, resursno učinkovito, kružno, uključivo, otporno i konkurentno gospodarstvo, kako je utvrđeno u Komunikaciji Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenoj „Europski zeleni plan" kojom se utvrđuje put prema klimatskoj neutralnosti Unije do 2050. U Komunikaciji Komisije od 14. srpnja 2021. naslovljenoj „Spremni za 55 %: ostvarivanje klimatskog cilja EU-a za 2030. na putu ka klimatskoj neutralnosti" potvrđuje se da zelena tranzicija može biti uspješna samo ako Unija ima kvalificiranu radnu snagu koja joj je potrebna kako bi ostala konkurentna te se upućuje na vodeće inicijative Programa vještina za Europu kojima je svrha ljudima pružiti vještine potrebne za zelenu i digitalnu tranziciju.

(19) Aktualna zelena i digitalna tranzicija industrije Unije i povezane potrebe na tržišta rada zahtijevaju ulaganje u razvoj snažnih sustava SOO-a diljem Unije, promicanje vještina i kompetencija za rješavanje problema u pogledu novih tehnologija, kao što su pametna proizvodnja i strojevi, napredna robotika, računalstvo u oblaku, umjetna inteligencija, obrada podataka i internet stvari.

([6]) SL C 66, 26.2.2021., str. 1.
([7]) SL C 243, 27.6.2022., str. 26.
([8]) SL C 243, 27.6.2022., str. 10.
([9]) SL C 504, 14.12.2021., str. 9.
([10]) SL L 80, 8.3.2021., str. 1.
([11]) SL C 417, 2.12.2020., str. 1.

(20) Upotreba digitalnih alata i tehnologija sve je učestalija u svim aspektima života i može dovesti do digitalnog jaza. Digitalne vještine ključne su za sudjelovanje na tržištu rada, ali i za kvalitetu života i aktivno starenje. Više od 90 % profesija u Uniji iziskuje osnovnu razinu digitalnih znanja, a pritom otprilike 42 % građana u Uniji, uključujući 37 % radnika, nema osnovne digitalne vještine. U Odluci (EU) 2022/2481 Europskog parlamenta i Vijeća ([12]) utvrđuje se cilj da do 2030. najmanje 80 % stanovništva Unije stekne barem osnovne digitalne vještine i postavlja cilj da do 2030. bude zaposleno 20 milijuna stručnjaka u području informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), s ciljem postizanja rodne ravnoteže. U Komunikaciji Komisije od 17. siječnja 2018. o akcijskom planu za digitalno obrazovanje također se ističe da postoji premalo specijaliziranih programa obrazovanja i osposobljavanja za osposobljavanje dodatnih stručnjaka za IKT. Nadalje, u svojoj Komunikaciji od 30. rujna 2020. o akcijskom planu za digitalno obrazovanje za razdoblje 2021. – 2027. Komisija naglašava da bi se tehnološka sredstva trebala upotrebljavati za olakšavanje pristupačnosti i jačanje fleksibilnosti mogućnosti za učenje, uključujući prekvalifikaciju i usavršavanje.

(21) U Komunikaciji Komisije od 5. svibnja 2021. naslovljenoj „Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe” poziva se na odlučno djelovanje kako bi cjeloživotno učenje postalo stvarnost za sve te kako bi obrazovanje i osposobljavanje išli ukorak sa zelenom i digitalnom tranzicijom te ih pomogli ostvariti. Naglašava se da je kvalificirana radna snaga ključna za osiguranje uspješne tranzicije, potporu konkurentnosti industrije Unije i otvaranje kvalitetnih radnih mjesta. Potvrđuje se i važnost snažnih partnerstava između Unije, država članica, socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika te suradnje između industrijskih ekosustava i unutar njih. U Komunikaciji Komisije od 9. prosinca 2021. naslovljenoj „Izgradnja gospodarstva za ljude: Akcijski plan za socijalnu ekonomiju” ističe se da socijalna ekonomija može imati odlučujuću ulogu jer je važan oslonac za socijalno poštenu i uključivu zelenu i digitalnu tranziciju i ključan pokretač socijalnih inovacija, među ostalim u području prekvalifikacije i usavršavanja.

(22) Privlačenje kvalificiranih državljana trećih zemalja može doprinijeti rješavanju problema nedostatka vještina i radne snage u Uniji. Direktiva (EU) 2021/1883 Europskog parlamenta i Vijeća ([13]) ključno je postignuće za privlačenje visokokvalificiranih talenata na tržište rada. U svojoj Komunikaciji od 23. rujna 2020. o novom paktu o migracijama i azilu Komisija također snažno naglašava migraciju radne snage i integraciju državljana trećih zemalja. U tom kontekstu, Komunikacija Komisije od 27. travnja 2022. naslovljena „Privlačenje vještina i talenata u EU” nastoji ojačati pravni okvir i djelovanje Unije u ovom području. Komisija predlaže preinačiti Direktivu Vijeća 2003/109/EZ ([14]) i Direktivu 2011/98/EU Europskog parlamenta i Vijeća ([15]) radi pojednostavnjenja postupaka prihvata radnika iz trećih zemalja svih razina vještina u Uniju i poboljšanja njihovih prava i zaštite od izrabljivanja radne snage. Komisija će nastaviti s uspostavom EU-ove baze talenata radi olakšavanja spajanja poslodavaca s državljanima trećih zemalja te radi na pokretanju prilagođenih partnerstava za traženje talenata s određenim ključnim partnerskim zemljama radi poticanja međunarodne mobilnosti radne snage i razvoja talenata na međusobno koristan i kružan način. Osim toga, Unija i dalje na globalnoj razini izdvaja najviše financijskih sredstava za obrazovanje, posebno za osposobljavanje učitelja i nastavnika, obrazovanje djevojčica te SOO. Taj rad, u okviru Zajedničke komunikacije Komisije i Visokog predstavnika od 1. prosinca 2021. o strategiji Global Gateway, dopunjuje ciljeve ove Odluke.

(23) Za olakšavanje priznavanja kvalifikacija, stečenih u Uniji ili izvan nje, ključni su povjerenje u njih i njihova transparentnost. Alati Unije, kao što su Europski kvalifikacijski okvir, Europass, europska višejezična klasifikacija vještina, kompetencija, kvalifikacija i zanimanja (ESCO), alat EU-a za profiliranje vještina državljana trećih zemalja,

([12]) Odluka (EU) 2022/2481 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o uspostavi programa politike za digitalno desetljeće do 2030. (SL L 323, 19.12.2022., str. 4.).

([13]) Direktiva (EU) 2021/1883 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2021. o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja visokokvalificiranih radnika te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2009/50/EZ (SL L 382, 28.10.2021., str. 1.).

([14]) Direktiva Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravkom (SL L 16, 23.1.2004., str. 44.).

([15]) Direktiva 2011/98/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad državljanima trećih zemalja na državnom području države članice te o zajedničkom skupu prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici (SL L 343, 23.12.2011., str. 1.)

europska digitalna obrazovna uvjerenja, portal EURES i relevantni Unijini okviri kompetencija, početna su točka kako bi se pomoglo poboljšanju transparentnosti i usporedivosti vještina i kvalifikacija. Kako bi tržišta rada dobro funkcionirala, vještine se moraju razumjeti i cijeniti, neovisno o tome jesu li stečene u formalnom, neformalnom ili informalnom okruženju. Daljnje jačanje identifikacije i dokumentacije vještina, kao i smjernica za povećanje vidljivosti vještina, ključni su koraci prema većoj transparentnosti i prenosivosti svih vještina, uključujući transverzalne vještine kao što su jezične vještine, kritičko razmišljanje, poduzetništvo, kreativnost, međukulturne kompetencije, timski rad i medijska pismenost.

(24) U mnogim državama članicama javna i privatna ulaganja u prekvalifikaciju i usavršavanje nisu dovoljna. Mnogi poslodavci, osobito MSP-ovi, ne pružaju niti financiraju osposobljavanje svojem osoblju, a pojedinci u netipičnim oblicima rada imaju manji ili uopće nemaju pristup osposobljavanju koje financira poslodavac. Te nejednakosti mogu narušiti dobrobit i zdravlje pojedinaca, smanjiti gospodarsku konkurentnost, dovesti do propuštanja prilika i prepreka inovacijama te riskiraju zapostaviti ljude pri zelenoj i digitalnoj tranziciji na održivije gospodarske aktivnosti. Izdvajanje sredstava kako bi se osiguralo da zaposlenici mogu raditi s najnovijim tehnologijama važno je za konkurentnost poduzeća. Potreban je okvir koji bi omogućavao i poticao financijska ulaganja poslodavaca u vještine i osigurao vidljivost gospodarske vrijednosti prekvalifikacije i usavršavanja. Na primjer, paketom olakšica za MSP-ove nastoji se olakšati pristup financiranju i vještinama. Nadalje, Direktivom (EU) 2019/1152 Europskog parlamenta i Vijeća ([16]) predviđeno je da države članice osiguravaju da, u slučajevima kada se od poslodavca pravom Unije, nacionalnim pravom ili kolektivnim ugovorima traži pružanje osposobljavanja radniku za obavljanje posla za koji je zaposlen, radnik ne snosi troškove takvog osposobljavanja, a osposobljavanje se računa u radno vrijeme i, ako je moguće, provodi u okviru radnog vremena.

(25) U Uniji su se proteklih godina javna ulaganja u početno obrazovanje i osposobljavanje znatno povećala. Međutim, još nije došlo do takvih povećanja ulaganja i razvoja holističkog pristupa za potporu trajnom razvoju vještina tijekom cijelog radnog vijeka. U zaključcima Vijeća od 8. lipnja 2020. države članice pozivaju se da istraže moguće modele javnog i privatnog financiranja cjeloživotnog učenja i razvoja vještina na individualnoj razini te se poziva Komisiju da države članice podrži u tim nastojanjima.

(26) Za potporu prekvalifikaciji i usavršavanju dostupna je znatna financijska potpora Unije, primjerice iz Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), Mehanizma za oporavak i otpornost (RRF), Europskog fonda za regionalni razvoj, Fonda za pravednu tranziciju, programa InvestEU, programa Digitalna Europa, programa Erasmus+, programa Obzor Europa, Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE), Modernizacijskog fonda i Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju - Globalna Europa. Fond ESF+ i dalje je glavni Unijin instrument financiranja za ulaganje u razvoj dodatnih i boljih vještina radne snage, posebno pružanjem potpore institucijama i službama za procjenu i predviđanje potreba za vještinama i izazova u tom području te podupiranjem mogućnosti prekvalifikacije i usavršavanja za radnike koje nude javni i privatni sektor. Pojačanom Garancijom za mlade nastoji se osigurati da svi mladi dobiju kvalitetnu ponudu za posao, nastavak obrazovanja, pripravništvo ili naukovanje u roku od četiri mjeseca otkad su postali nezaposleni ili napustili formalno obrazovanje. Reforme i ulaganja uključeni u nacionalne planove za oporavak i otpornost država članica na temelju Mehanizma za oporavak i otpornost imaju istaknutu dimenziju koja se odnosi na vještine, i često su povezani s aktivnim politikama tržišta rada, osobito s podupiranjem zapošljavanja mladih. U nacionalnim planovima za oporavak i otpornost koje su dosad odobrili Komisija i Vijeće oko 20 % socijalnih rashoda namijenjeno je zapošljavanju i vještinama.

(27) Pomoć za oporavak za koheziju i europska područja (REACT-EU) bio je prvi instrument u okviru paketa za oporavak NextGenerationEU za plaćanja državama članicama u svrhu oporavka. Omogućio je otvaranje radnih mjesta i ulaganje u vještine u regijama kojima je pomoć najpotrebnija. Radnici koji izgube posao zbog velikih restrukturiranja mogu dobiti potporu i iz Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji za radnike koji su proglašeni viškom da bi lakše pronašli novo radno mjesto, primjerice u obliku dodatnog obrazovanja i osposobljavanja te prilagođenog profesionalnog usmjeravanja i savjetovanja.

([16]) Direktiva (EU) 2019/1152 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o transparentnim i predvidivim radnim uvjetima u Europskoj uniji (SL L 186, 11.7.2019., str. 105.).

(28) U Uredbi (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća ([17]) o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju potvrđuje se da su prekvalifikacija i usavršavanje radnika i tražitelja zaposlenja instrumenti koji su potrebni za osiguravanje pravedne i uključive zelene tranzicije i za ublažavanje negativnih posljedica te tranzicije. U Preporuci Vijeća od 16. lipnja 2022. o osiguravanju pravedne tranzicije prema klimatskoj neutralnosti ([18]) utvrđuju se posebne smjernice za pomoć državama članicama u osmišljavanju i provedbi paketa politika o relevantnim aspektima zapošljavanja i socijalnim aspektima, uključujući politike prekvalifikacije i usavršavanja. Nadalje, Preporukom Vijeća od 16. lipnja 2022. o učenju za zelenu tranziciju i održivi razvoj ([19]) promiču se politike i programi radi osiguravanja da polaznici obrazovanja i osposobljavanja svih dobnih skupina steknu znanje i vještine kako bi ostvarili korist na promjenjivom tržištu rada, živjeli na održiv način i aktivno sudjelovali u oblikovanju održive budućnosti.

(29) Program InvestEU, u okviru svoje sastavnice za socijalna ulaganja i vještine, podupire potražnju za vještinama i ponudu vještina, poboljšava profile vještina krajnjih primatelja ili njihovu upotrebu te potiče tržišta ulaganja u vještine. Program InvestEU također podupire opća ulaganja u obrazovanje, osposobljavanje i s njima povezane usluge. Osim toga, program za pravednu tranziciju u okviru programa InvestEU podupire ulaganja, uključujući ona za potporu prekvalifikaciji i usavršavanju radnika, u regijama koje podliježu odobrenom planu za pravednu tranziciju u skladu s Uredbom (EU) 2021/1056 i projekte koji koriste tim regijama, pod uvjetom da su ključni za zelenu i digitalnu tranziciju tih područja.

(30) Prilagođeno stručno znanje može putem Komisijina Instrumenta za tehničku potporu pomoći državama članicama u provedbi reformi njihovih nacionalnih ili regionalnih strategija o vještinama pa tako privremeno Unijino financiranje ostvaruje trajna poboljšanja dostupnih mogućnosti za prekvalifikaciju i usavršavanje. Taj se proces može poduprijeti i uzajamnim učenjem uz pomoć Komisije.

(31) Komunikacijom Komisije od 3. ožujka 2021. naslovljenom „Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.” nastoji se osigurati potpuno sudjelovanje osoba s invaliditetom u društvu, na ravnopravnoj osnovi s drugima u Uniji i u trećim zemljama, podupirući pritom provedbu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom. U okviru predložene strategije Komisija se obvezuje osigurati da osobe s invaliditetom mogu sudjelovati u osposobljavanju i steći nove vještine jer je to glavni preduvjet za zapošljavanje i neovisnost.

(32) Na razini Unije dodjela financijskih sredstava potrebnih za provedbu ove Odluke odredila bi se u okviru proračuna programa iz kojih se doprinosi u skladu s višegodišnjim financijskim okvirima za razdoblja 2014. – 2020. i 2021. – 2027. Ne dovodeći u pitanje ovlasti Europskog parlamenta i Vijeća kao proračunskog tijela, cilj bi trebao biti osigurati financijska sredstva za provedbu ove Odluke u iznosu od najmanje 9,3 milijuna EUR za operativne troškove. Financijsku potporu Europskoj godini vještina trebalo bi pružiti iz relevantnih programa i instrumenata Unije, podložno raspoloživosti financijskih sredstava, te u skladu s primjenjivim pravilima. Financiranjem Europske godine vještina ne bi se smjelo štetiti financiranju projekata u okviru sadašnjih programa Unije te bi njime trebalo nastojati osigurati trajno nasljeđe Europske godine vještina.

(33) S obzirom na to da ciljeve ove Odluke ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka ove Odluke oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Odluka ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.

(34) Kako bi se osigurala brza provedba Europske godine vještina, ova bi Odluka trebala hitno stupiti na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*,

([17]) Uredba (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (SL L 231, 30.6.2021., str. 1.).

([18]) SL C 243, 27.6.2022., str. 35.

([19]) SL C 243, 27.6.2022., str. 1.

DONIJELI SU OVU ODLUKU:

Članak 1.

Predmet

Razdoblje od 9. svibnja 2023. do 8. svibnja 2024. proglašava se „Europskom godinom vještina”.

Članak 2.

Ciljevi

U skladu s prvim, četvrtim i petim načelom europskog stupa socijalnih prava, radi doprinosa ostvarivanju ciljeva iz Programa vještina za Europu i glavnih ciljeva Unije utvrđenih u Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava, opći je cilj Europske godine vještina dodatno promicati prekvalifikaciju i usavršavanje kao način razmišljanja u skladu s nacionalnim nadležnostima, pravom i praksama. Dodatnim promicanjem prekvalifikacije i usavršavanja kao načina razmišljanja Europskom godinom vještina nastoji se povećati konkurentnost Unijinih poduzeća, posebno malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi), i doprinijeti otvaranju kvalitetnih radnih mjesta kako bi se ostvario puni potencijal zelene i digitalne tranzicije na socijalno pošten, uključiv i pravedan način, a time i promicao jednak pristup razvoju vještina te smanjile nejednakosti i segregacija u obrazovanju i osposobljavanju, doprinijelo kontinuiranom učenju i napretku u karijeri te osnažilo ljude u pristupanju kvalitetnim radnim mjestima i u potpunom sudjelovanju u gospodarstvu i društvu. Konkretnije, aktivnostima u okviru Europske godine vještina promiču se politike i ulaganja u području vještina kako bi se osiguralo da u zelenoj i digitalnoj tranziciji i gospodarskom oporavku nitko nije zapostavljen, a posebno da bi se riješio nedostatak radne snage smanjenjem nedostatka vještina te neusklađenosti ponude i potražnje vještina kako bi osnažena radna snaga i društvo mogli iskoristiti mogućnosti zelene i digitalne tranzicije, na sljedeći način:

1. promicanjem povećanih, djelotvornijih i uključivijih ulaganja na svim razinama, među ostalim od strane javnih i privatnih poslodavaca, posebno MSP-ova, u sve oblike prekvalifikacije i usavršavanja, obrazovanja i osposobljavanja kako bi se iskoristio sav potencijal postojeće i buduće radne snage u Uniji, među ostalim kako bi se ljudima pružila podrška u prelasku s jednog radnog mjesta na drugo, aktivnom starenju i iskorištavanju novih mogućnosti gospodarske tranzicije koja je u tijeku;

2. jačanjem relevantnosti i pružanja vještina bliskom suradnjom s međusektorskim i sektorskim socijalnim partnerima, javnim i privatnim službama za zapošljavanje, poduzećima, subjektima civilnog društva, neprofitnim pružateljima socijalnih usluga i pružateljima usluga obrazovanja i osposobljavanja, kao i promicanjem suradnje među njima, te razvojem zajedničkih pristupa sa svim granama vlasti na razini Unije, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te olakšavanjem priznavanja vještina i kvalifikacija;

3. povezivanjem ambicija, potreba i skupa vještina ljudi, uključujući vještine stečene tijekom mobilnosti, s potrebama i mogućnostima na tržištu rada, posebno onima koje nude zelena i digitalna tranzicija, novi sektori u nastajanju i ključni sektori kojima je potreban oporavak nakon pandemije bolesti COVID-19, osiguravanjem da se posebna pozornost posveti integraciji većeg broja ljudi na tržište rada, posebno žena i mladih, posebice onih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (skupina NEET), niskokvalificiranih osoba, starijih radnika, osoba s invaliditetom, osoba u nepovoljnom položaju i osoba različitog podrijetla, stanovnika udaljenih područja i najudaljenijih regija, kao i raseljenih osoba iz Ukrajine;

4. privlačenjem osoba iz trećih zemalja s vještinama koje su potrebne u državama članicama, i to promicanjem mogućnosti za učenje, među ostalim, prema potrebi, obrazovanja i osposobljavanja u području jezika, razvoja vještina i mobilnosti, te olakšavanjem priznavanja kvalifikacija.

Članak 3.

Vrste mjera

1. Mjere koje treba poduzeti radi ostvarenja ciljeva utvrđenih u članku 2. uključuju aktivnosti na razini Unije i, na temelju postojećih mogućnosti, na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini te, prema potrebi, u suradnji s trećim zemljama, kao što su:

(a) konferencije na internetu i uživo, rasprave na forumima i ostala događanja za promicanje rasprave o ulozi i doprinosu politika u području vještina postizanju konkurentnog i održivoga gospodarskog rasta s obzirom na demografske promjene te zelenu i digitalnu tranziciju, podupirući tako i aktivno i angažirano građanstvo, te kako bi se relevantni dionici potaknuli da osiguraju da je pristup obrazovanju, osposobljavanju i mogućnostima za učenje stvarnost u praksi;

(b) radne skupine, tehnički sastanci i druga događanja za promicanje rasprave i uzajamnog učenja o mjerama i pristupima koje mogu poduzeti dionici iz javnog i privatnog sektora te dionici iz trećeg sektora, uključujući pripremu, objavu i širenje dobre prakse, smjernica i drugih popratnih dokumenata koji proizlaze iz tih događanja;

(c) inicijative koje su među ostalim usmjerene na pojedince, poslodavce, posebno MSP-ove, gospodarske i industrijske komore, socijalne partnere, javna tijela te pružatelje usluga obrazovanja i osposobljavanja kako bi promicalo pružanje, financiranje i korištenje mogućnosti za prekvalifikaciju i usavršavanje te kako bi se maksimalno iskoristile prednosti i potencijal kvalificirane radne snage;

(d) informativne i sveobuhvatne komunikacijske kampanje te kampanje za podizanje osviještenosti o inicijativama Unije za prekvalifikaciju i usavršavanje te kontinuirano učenje, promicanje provedbe takvih inicijativa na terenu te njihovog prihvaćanja među potencijalnim korisnicima;

(e) pojačani dijalog sa socijalnim partnerima te postojećim skupinama i mrežama dionika, među ostalim putem postojećih internetskih platformi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te osiguravanje mogućnosti za sudjelovanje dionika povezanih s Europskom godinom vještina;

(f) promicanje izrade nacionalnih i sektorskih strategija i osposobljavanja za vještine, kao i onih specifičnih za poduzeća, među ostalim s pomoću socijalnog dijaloga i uključivanja socijalnih partnera;

(g) provedba i prema potrebi daljnji razvoj alata za prikupljanje informacija o vještinama te istodobno promicanje i širenje njihove primjene u utvrđivanju trenutačnih i budućih potreba za vještinama, posebno u vezi sa zelenom i digitalnom tranzicijom te ključnim sektorima kojima je potreban oporavak od pandemije bolesti COVID-19, energetske krize i utjecaja agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine;

(h) promicanje i daljnja provedba alata i instrumenata za veću transparentnost kvalifikacija, uključujući kvalifikacije stečene izvan Unije, kao i za vrednovanje neformalnog i informalnog učenja;

i. promicanje programa, mogućnosti financiranja, projekata, aktivnosti i mreža relevantnih za javne, privatne i nevladine dionike koji su uključeni u osmišljavanje, širenje i provedbu mogućnosti prekvalifikacije i usavršavanja, učenja i SOO-a.

2. Komisija može utvrditi druge aktivnosti koje bi mogle doprinijeti ciljevima utvrđenima u članku 2. i dopustiti da se upućivanja na Europsku godinu vještina koriste za promicanje tih aktivnosti u mjeri u kojoj doprinose postizanju tih ciljeva. Druge institucije Unije i države članice također mogu utvrditi takve druge aktivnosti te ih predložiti Komisiji.

Članak 4.

Koordinacija na nacionalnoj razini

Organizacija sudjelovanja u Europskoj godini vještina na nacionalnoj i regionalnoj razini odgovornost je država članica. U tu svrhu svaka država članica određuje nacionalnog koordinatora ili koordinacijsko tijelo, u skladu s nacionalnim okolnostima i praksama, s nadležnošću u području politika rada i vještina. Nacionalni koordinator ili koordinacijsko tijelo kontaktna je točka za suradnju na razini Unije i na cjelovit način koordinira aktivnosti Europske godine vještina u odgovarajućim državama članicama, omogućavajući sudjelovanje relevantnih dionika.

Članak 5.

Koordinacija na razini Unije

1. Koordinacija Europske godine vještina na razini Unije temelji se na transverzalnom pristupu kako bi se stvarale sinergije među raznim programima i inicijativama Unije u području vještina.

2. Komisija se u provedbi Europske godine vještina oslanja na stručno znanje i pomoć relevantnih agencija Unije, posebno na Europsku zakladu za poboljšanje životnih i radnih uvjeta, Europski centar za razvoj strukovnog osposobljavanja, Europsko nadzorno tijelo za rad, Europsku agenciju za sigurnost i zdravlje na radu, Europsku zakladu za osposobljavanje i Agenciju Europske unije za kibersigurnost.

3. Komisija saziva sastanke nacionalnih koordinatora ili predstavnika koordinacijskih tijela radi koordinacije aktivnosti iz članka 3. Ti su sastanci i prilika za razmjenu informacija o provedbi Europske godine vještina na razini Unije i na nacionalnoj razini. Predstavnici Europskog parlamenta i relevantnih agencija Unije mogu na tim sastancima sudjelovati kao promatrači.

4. Komisija blisko surađuje sa socijalnim partnerima, civilnim društvom, pružateljima usluga obrazovanja i osposobljavanja, tijelima na tržištu rada, polaznicima obrazovanja i osposobljavanja i predstavnicima organizacija ili tijela koji su aktivni u području vještina, obrazovanja, osposobljavanja i kontinuiranog učenja kako bi pomogla u provedbi Europske godine vještina na razini Unije.

Članak 6.

Suradnja na međunarodnoj razini

Za potrebe Europske godine vještina Komisija prema potrebi surađuje s trećim zemljama i nadležnim međunarodnim organizacijama, osobito s Organizacijom za gospodarsku suradnju i razvoj, Organizacijom Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu i Međunarodnom organizacijom rada, kao i s drugim međunarodnim dionicima, istodobno osiguravajući vidljivost sudjelovanja Unije.

Članak 7.

Praćenje i evaluacija

Komisija do 31. svibnja 2025. Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija podnosi izvješće o provedbi, rezultatima i sveobuhvatnoj ocjeni inicijativa predviđenih ovom Odlukom te provedenih u državama članicama i u Uniji kao cjelini. To izvješće uključuje ideje za daljnje zajedničke pothvate u području vještina radi stvaranja trajnog nasljeđa Europske godine vještina.

Članak 8.

Stupanje na snagu

Ova Odluka stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Sastavljeno u Strasbourgu 10. svibnja 2023.

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednica	*Predsjednica*
R. METSOLA	J. ROSWALL